Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Хіміко-біологічний факультет

Кафедра анатомії і фізіології людини та тварин

ЗАТВЕРДЖЕНО НА ЗАСІДАННІ КАФЕДРИ
(Завідувач кафедри
_____ /Станішевська Т.І.
(протокол №1 від 01.09. 2021 р.)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи фізичної реабілітації з навчальною практикою

для здобувачів вищої освіти

Рівень вищої освіти: бакалавр

Галузь знань: 09 Біологія

Спеціальність: 091 Біологія

Освітні програми: Біологія. Фізична реабілітація.

Мелітополь, 2021

Розробники:

Горбань Дар’я Дмитрівна асистент кафедри

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми _____ Йоркіна Н.В.
(підпис)

Опис навчальної дисципліни

091 Біологія

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Рівень вищої освіти, ступінь вищої освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 4</td><td rowspan="15">Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань
09 Біологія

Спеціальність
091 Біологія

Освітня програма
Біологія. Фізична реабілітація</td><td colspan="2">обов’язкова</td></tr>
<tr><td>Блоків – 2</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td rowspan="2"></td><td>2-й</td><td>-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість годин – 120</td><td>4-й</td><td>-й</td></tr>
<tr><td rowspan="11">Тижневих годин для денної форми навчання - 4</td><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>32 год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>58 год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Навчальна практика</td></tr>
<tr><td>40 год.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:
екзамен</td></tr>
</table>

2. Мета навчальної дисципліни

Місце дисципліни у освітній програмі: обов'язкова.

Мета навчальної дисципліни «Основи фізичної реабілітації з навчальною практикою» передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації, зокрема: історичні аспекти виникнення фізичної реабілітації, програми фізичної реабілітації при захворюваннях внутрішніх органів, нервової системи, травмах опорно-рухового апарату та після хірургічних втручань, періоди фізичної реабілітації, поєднання засобів фізичної реабілітації у лікуванні хворих.

3. Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування дисципліною

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність вирішувати завдання в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей, що передбачає застосування теорій та методів природничих наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

1. Знання та розуміння предметної області (біології) та області професійної діяльності.

2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт.

4. Визнання морально-етичних аспектів професійної діяльності і необхідності інтелектуальної чесності, а також здатність забезпечити безпеку життєдіяльності та біобезпеку.

Фахові компетентності (ФК):

1. Здатність використовувати знання й практичні навички в галузі біологічних наук та на межі предметних галузей для дослідження різних рівнів організації живих організмів, біологічних явищ і процесів.

2. Складати програми фізичної реабілітації, визначити основні завдання лікувальної фізичної культури на основі індивідуально-диференційного

підходу, врахування стану здоров'я, рівня фізичного розвитку, рухової підготовленості та регулювати фізичне навантаження, змінюючи кількість вправ, їх дозування, чергування вправ для різних груп м'язів, різної інтенсивності, змінюючи умови їх виконання та варіюючи спеціальне обладнання.

3. Демонстрування знання будови, функцій та процесів життєдіяльності, систематики, методів виявлення та ідентифікації живих організмів упродовж онто- та філогенезу.

4. Вміти використовувати засоби і форми лікувальної фізичної культури.

5. Здатність до визначення та аналізу результатів взаємодії живих організмів різних рівнів організації та вміти реалізувати функції, принципи міждисциплінарних зв'язків.

4. Результати навчання

1. Розуміти основні терміни, концепції, принципи, теорії і закони в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей та демонструвати знання будови живих організмів, їх фундаментальних біологічних процесів.

2. Застосовувати у професійній діяльності методи визначення кількісних та функціональних характеристик живих організмів на різних рівнях організації та надорганізмових систем.

3. Демонструвати знання методів, алгоритмів планування та проведення клініко-лабораторних досліджень, у т.ч. математичних методів та програмного забезпечення для проведення досліджень, обробки та представлення результатів.

4. Демонструвати знання основних принципів збереження й зміцнення здоров’я, формування ціннісних орієнтацій щодо здорового способу життя.

5. Програма навчальної дисципліни

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Основи фізичної реабілітації з навчальною практикою» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 091 Біологія.

БЛОК І. Вступ до дисципліни

Тема 1. Вступ до дисципліни «Основи фізичної реабілітації ».

Мета, завдання та принципи фізичної реабілітації. Організація занять лікувальної фізичної культури. Історія впровадження лікувальної фізичної культури.

Тема 2. Фізична реабілітація при порушеннях постави і травмах опорно-рухового аппарату.

Фізична реабілітація при порушеннях постави. Фізична реабілітація при при сколіотичній хворобі. Фізична реабілітація після травм верхньої та нижньої кінцівок.

Тема 3. Фізична реабілітація при захворюваннях серцево-судинної системи.

Фізична реабілітація при атеросклерозі, стенокардії та інфаркті міокарда. Фізична реабілітація при гіпертонічній та гіпотонічній хворобі.

БЛОК ІІ. Фізична реабілітація при захворюваннях внутрішніх органів та після хірургічних втручань

Тема 4. Фізична реабілітація при захворюваннях дихальної системи.

Фізична реабілітація при пневмонії, плевриті, дихальній недостатності та бронхіті. Фізична реабілітація при бронхіальній астмі та туберкульозі легень.

Тема 5. Фізична реабілітація при захворюваннях органів шлунково-кишкового тракту.

Фізична реабілітація при хронічному гастриті та виразковій хворобі шлунку та дванадцятипалої кишки. Фізична реабілітація при захворюваннях кишок та органів жовчовиділення.

Тема 6. Фізична реабілітація при захворюваннях органів виділення.

Фізична реабілітація при захворюваннях нирок та органів сечовиділення.

Тема 7. Фізична реабілітація при травмах та захворюваннях нервової системи.

Фізична реабілітація при неврозах. Фізична реабілітація після інсульту. Фізична реабілітація при радикулітах.

6. Структура навчальної дисципліни

091 Біологія

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	***2***	***3***	***4***	***5***	***6***	***7***
БЛОК І. Вступ до дисципліни						
Вступ до дисципліни «Основи фізичної реабілітації»	12	4	2			8
Фізична реабілітація при порушеннях постави і травмах опорно-рухового аппарату	16	4	4			8
Фізична реабілітація при захворюваннях серцево-судинної системи	14	4	4			6
Модульна контрольна робота	2		2			
Разом за блоком 1	44	10	12			22
БЛОК ІІ. Фізична реабілітація при захворюваннях внутрішніх органів та після хірургічних втручань						
Фізична реабілітація при захворюваннях дихальної системи	16	4	4			8
Фізична реабілітація при захворюваннях органів шлунково-кишкового тракту	18	4	4			10
Фізична реабілітація при захворюваннях органів виділення	16	4	4			10
Фізична реабілітація при травмах та захворюваннях нервової системи	20	4	4			10
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за блоком 2	76	20	18			36
Усього годин	**120**	**32**	**30**			**58**

7. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми лекції та питання, що вивчаються	Кіл-ть годин
1	Вступ до дисципліни «Основи фізичної реабілітації». *Мета, завдання та принципи фізичної реабілітації.*	2
2	Фізична реабілітація при порушеннях постави і травмах опорно-рухового аппарату. *Основні причини виникнення порушень опорно-рухового апарату людини. Форми боротьби з порушеннями опорно-рухового апарату людини.*	4
3	Фізична реабілітація при захворюваннях серцево-судинної системи. *Причини виникнення захворювань серцево-судинної системи людини. Фізична реабілітація при атеросклерозі, стенокардії, інфаркті міокарда.*	4
4	Фізична реабілітація при захворюваннях дихальної системи. *Причини виникнення захворювань дихальної системи. Діагностування. Фізична реабілітація при дихальній недостатності, плевриті, пневмонії та бронхіті.*	4
5	Фізична реабілітація при захворюваннях органів шлунково-кишкового тракту. *Фізична реабілітація при хронічному гастриті та виразковій хворобі шлунку та дванадцятипалої кишки.*	4
6	Фізична реабілітація при захворюваннях органів виділення. *Фізична реабілітація при захворюваннях нирок та органів сечовиділення.*	4
7	Фізична реабілітація при травмах та захворюваннях нервової системи. *Фізична реабілітація при захворюваннях та травмах периферичного та центрального відділів нервової системи. Фізична реабілітація після травм головного та спинного мозку.*	4
Разом		**32**

8. Теми лабораторних (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Форми контролю	Кіл-ть годин
1	Вступ до дисципліни «Основи фізичної реабілітації». *Організація занять лікувальної фізичної культури: обладнання кабінету та зали ЛФК, форми та засоби ЛФК, характеристика рухових режимів на різних етапах реабілітації*	Усне опитування	2
2	Фізична реабілітація при порушеннях постави і травмах опорно-рухового аппарату. *Фізична реабілітація при порушеннях постави. Фізична реабілітація при при сколіотичній хворобі. Фізична реабілітація при плоскостопості.*	Доповідь	4
3	Фізична реабілітація при захворюваннях серцево-судинної системи. *Програми фізичної реабілітації при інфаркті міокарда; засоби та форми ЛФК при інфаркті міокарда. Фізична реабілітація при гіпертонічній та гіпотонічній хворобі.*	Тестовий контроль	4
4	Фізична реабілітація при захворюваннях дихальної системи. *ЛФК при пневмонії та бронхіті. Фізична реабілітація при бронхіальній астмі; засоби та форми ЛФК при бронхіальній астмі. Фізична реабілітація при туберкульозі легень.*	Тестовий контроль	4
5	Фізична реабілітація при захворюваннях органів шлунково-кишкового тракту. *ЛФК при хронічному гастриті, виразковій хворобі шлунку та дванадцятипалої кишки. Фізична реабілітація при хронічному ентериті та при хронічному коліті.*	Усне опитування	4
6	Фізична реабілітація при захворюваннях органів виділення. *ЛФК при нефритах та енурезах.*	Усне опитування	2
7	Фізична реабілітація при травмах та захворюваннях нервової системи. *Фізична реабілітація при неврозах: при неврастенії, психастенії, астенії. Фізична реабілітація хворих після ішемічного інсульту. Фізична реабілітація хворих при попереково-крижовому та при шийно-грудному радикуліті.*	Реферат та доповідь	4
Разом			**30**

9. Самостійна робота

№ з/п	Перелік питань, що винесені на самостійне вивчення
1	**Вступ до дисципліни «Основи фізичної реабілітації»** 1.Засоби, періоди, форми ЛФК. 2. Лікувальний масаж. Форми та методи
2	**Фізична реабілітація після травм верхньої та нижньої кінцівок** 1. ФР при переломах кісток передпліччя. 2. ФР при переломах кісток плеча. 3. ФР після переломів кісток гомілки. 4. ФР після переломів кісток стегна.
3	**Засоби та методи фізичної реабілітації при захворюваннях внутрішніх органів** 1. Механізми лікувальної дії фізичних вправ та фізичних чинників. 2. Поєднання засобів фізичної реабілітації. 3. Загальні поняття про санаторно-курортне лікування.
4	**Фізична реабілітація при травмах та захворюваннях нервової системи.** 1. Фізична реабілітація при захворюваннях суглобів та парезах. 2. Фізична реабілітація хворих на ДЦП.

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань:

1. ЛФК при неврозах.
2. ЛФК при ДЦП у дитини.
3. ЛФК при шийному остеохондрозі .
4. ЛФК при грудному остеохондрозі .
5. ЛФК при попереково-крижовому остеохондрозі .
6. ЛФК при шийному радикуліті.
7. ЛФК при хворобі Паркінсона.
8. ЛФК при запальних захворюваннях головного мозку.
9. ЛФК при струсі головного мозку.
10. ЛФК при здавлюванні головного мозку.
11. ЛФК при пухлини спинного мозку.
12. ЛФК при невритах.
13. ЛФК при переломі шийки стегна.
14. ЛФК при переломі кісток гомілки.

15. ЛФК при переломі плечової кістки.

16. Механізми лікувальної дії фізичних вправ.

17. ЛФК при вегето-судинної дистонії

18. ЛФК при міокардиті у дітей.

10. Методи навчання

На лекційних та лабораторних заняттях з метою активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів при вивченні дисципліни використовуються такі методи навчання:

1. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу:

- пояснювально-ілюстративний;
- репродуктивний;
- проблемний;
- частково-пошуковий (евристичний).

2. За характером подачі (викладення) навчального матеріалу:

- словесні;
- наочні;
- практичні.

3. За організаційним характером навчання методи:

- організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності
- стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
- контролю та самоконтролю у навчанні.

11. Форми і методи контролю

Система оцінювання знань студентів з дисципліни включає поточний, модульний та підсумковий семестровий контроль знань.

Поточний контроль здійснюється з дотриманням вимог об’єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю. Використовуються: методи усного контролю (опитування), письмового (контрольні роботи, тести). Відповідно до

специфіки фахової підготовки перевага надається усному опитуванню та тестовому контролю.

Модульний контроль. Завданням модульного контролю є перевірка розуміння та рівня засвоєння певного блоку матеріалу, вміння вирішувати конкретні задачі, самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст певної частини дисципліни, уміння письмово подати певний матеріал.

При виставленні балів оцінці підлягають рівень теоретичних знань та практичних навичок з тем, включених до змістових модулів. Виставлення оцінок за змістові модулі проводиться на підставі оцінок поточного контролю та модульної контрольної роботи за даним блоком. В таблиці представлена максимальна кількість балів за змістові модулі та розрахунок підсумкової оцінки за накопичувальною системою з курсу, який складається з 2 змістових модулів.

Загальна кількість балів, які можуть отримати студенти

	Змістовий модуль 1		**Змістовий модуль 2**			
Максимальна кількість балів	Поточ-ний конт-роль	Модуль на контро-льна робота 1	Поточ-ний конт-роль	Модуль на контро-льна робота 2	Екзамена-ційна робота	Підсумкова оцінка
	20	30	20	30	100	100
Сума	**50**		**50**		**100**	**100**

Підсумкова рейтингова оцінка з курсу виставляється після обов’язкового відпрацювання всіх практичних (лабораторних) занять. У випадку відсутності студента, він може відпрацювати пропущене заняття через написання реферату та усне опитування у позааудиторний час (але не більше половини від загальної кількості практичних занять). В разі відсутності студента при написанні модульної контрольної роботи з поважних причин, які підтверджені документально, він має право на його складання

впродовж двох тижнів. При неявці студента у зазначений термін без поважних причин кількість балів даного модуля дорівнює нулю.

Результати підсумкової модульної роботи (іспиту) оцінюються за 100-бальною шкалою і включаються у підсумкову оцінку з дисципліни. Підсумкова оцінка з дисципліни у цьому випадку розраховується з урахуванням оцінок за змістові модулі, включаючи екзаменаційну.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	**A**	відмінно	зараховано
82-89	**B**	добре	
74-81	**C**		
64-73	**D**	задовільно	
60-63	**E**		
35-59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	**F**	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

12. Критерії оцінювання відповідно до видів контролю

Згідно положенню №283 від 29.08.2017 р. «Про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького» оцінювання діяльності студентів на практичних (лабораторних, семінарських) заняттях, виконання завдань самостійного опрацювання оцінюються за такими критеріями:

Бали	Критерії
1	2
5	Студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
4	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
3	Студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
2	Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.

Співвідношення балів національної оцінної, ECTS і 100 – бальної оцінної шкали таке:

Оцінка за національною шкалою	**Оцінка ЄКТС**	**Мінімальний бал для отримання позитивної оцінки - 60, максимальний -100**
відмінно	A	90-100
добре	B	82-89
	C	74-81
задовільно	D	64-73
	E	60-63
незадовільно	FX	35-59
	F	1-34

13. Рекомендована література

Основна:

1. Епифанов В.А. Лечебная физкультура: справочник / В.А. Епифанова. – М.: Медицина, 1987. – 528с.

2. Мухін В.М. Фізична реабілітація / В.М. Мухін. – К.: Олімпійська література, 2009. – 324 с.

3. Кукушкина Т.Р. Руководство по реабилитации больных частично утративши трудоспособность / Т.Р. Кукушкина. – М.: Медицина, 1989. – 136с.

4. Епифанов В.А. Медицинская реабилитация: руководство для врачей / В. А. Епифанов. – М.: МЕДпресс-информ, 2005. – 328 с.

5. Попов С.Н. Физическая реабилитация: учебник для студентов высших учебных заведений / С. Н. Попов. – Ростов н/Д: Феникс, 2004. – 608 с.

6. Карпухіна Ю.В. Основи фізичної реабілітації / Ю.В. Карпухіна. – Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. – 308 с.

7. Вовканич А.С. Вступ у фізичну реабілітацію. Навч. Посіб. – Львів: НВФ «Українські технології», 2008. – 200 с.

Додаткова:

1. Бирюков А.А. Лечебный массаж / А.А. Бирюков. – К.: Олимпийская литература, 1995. – 200с.

2. Зотов В.П. Восстановление работоспособности в спорте / В.П. Зотов. – К.: Здоровья, 1990. – 200с.

3. Исаев Ю.А. Нетрадиционные методы лечения остеохондроза позвоночника / Ю.А. Исаев. – К.: СКФ, 1996. – 312с.

14. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Бібліотека МДПУ імені Богдана Хмельницького
2. http//dfn.mdpu.org.ua – сайт дистанційної освіти МДПУ
3. www.fizkult-ura.com
4. www.sport-health.com.ua
5. www.sportmedicine.ru
6. www.sportzal.com